

VÝROČNÍ ZPRÁVA ETNOGRAFICKÉHO ÚSTAVU MORAVSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA ZA ROK 2008

Věta : „Nech mluvit předměty a dostaneš se k historii“ snad nejlépe vystihuje podstatu muzejní práce, která je na „hovoru věcí“ založena. Z rámce tohoto dialogu nevybočily ani aktivity Etnografického ústavu MZM klasicky zaměřené na tvorbu, ochranu a prezentaci sbírek. I na tomto poli se však mění priority. Tak místo přebujelého nárůstu sbírkových řad dáváme v posledních letech přednost selektivnímu přístupu - multiplicita je nahrazována promyšleným výběrem s důrazem na okruhy, které ve sbírce ještě zastoupeny nejsou. Tento přístup je podmiňován jak kapacitou depozitářů, které nejsou nafukovací, tak stavem terénu. Dění v oboru, orientujícího se na kulturní antropologii, vedlo k přehodnocení sbírkotvorných přístupů s důrazem na každodennost. Stejnými nároky, jakými poměřujeme odbornou muzejní činnost, musíme měřit i její prezentaci na veřejnosti. Propagace muzejních aktivit zůstává naším slabým článkem, na čemž mají svůj podíl i omezené prostředky rozpočtu oddělení. Za této situace můžeme bilancovat činnost, úspěchy, ale i nezdary uplynulého roku 2008.

Palác šlechticů.

Úspěchy roku 2008:

1/ Scénář stálé expozice.

Za nejvýznamnější odbornou aktivitu, na níž se kolektiv kurátorů pod vedením H. Dvořákové v roce 2008 podílel, považujeme vypracování konečné podoby scénáře (včetně textů, popisů, inventárních čísel konkrétních předmětů) stálé expozice nazvané „Tradiční kultura na Moravě v zrcadle času. Příběhy ze života moravského venkova“. Scénář byl oponován řediteli národopisných pracovišť Národního muzea v Praze a Slovenského národního muzea v Martině. K dispozici je rovněž vítězný návrh instalace, vzešlý v r. 2001 z jednání komise na výběr autora výtvarně prostorového řešení.

Scénář zohledňuje stávající společenskou situaci, kdy otevřená Evropa III. tisíciletí klade čím dále tím větší váhu na zpětnou vazbu člověka na jeho prostředí, na jeho kořeny. Morava s bohatým potenciálem tradiční kultury, z nichž jsou některé projevy zapsány na seznam UNESCO živého kulturního dědictví, představuje více než bohatý zdroj těchto tendencí. Trojrozměrná prezentace kulturního dědictví s

podtržením moravských specifík chce oslovit nejen narůstající turistický ruch, ale aspiruje i na roli vizuální metodologie pro školní výuku včetně vysokých škol. Až dosud jsme se bezúspěšně pokoušeli o získání finančních prostředků na realizaci tohoto projektu. Pro rok 2009 je tento úkol prvořadý.

2/ Získání finanční dotace Ministerstva kultury ČR z fondu ISO pro:

a/ úložný systém v Rebešovicích

b/ restaurování textilu

a/ Díky pozitivnímu přístupu MKČR jsme obdrželi finanční dotaci pro realizaci II. etapy vybavení depozitářů v Rebešovicích. Za jeden z největších úspěchů roku 2008 tak lze považovat montáž nového regálového systému, v němž je nyní mimo jiné uložena i nejstarší sbírka ořebného nářadí v ČR. Tato stručná formulace v sobě ukrývá nejen složité jednání s dodavatelskou firmou, kdy úložný systém musel být „ušitý na míru“ konkrétního a variabilního materiálu, ale i vyklizení stávajícího prostoru a především pak zpětný přesun a konečné uložení sbírek na nové místo. Péči kurátorky sbírky J. Pechové tak byl celý soubor zemědělství přestěhován z nevyhovujících prostor Starého zámku v Jevišovicích u Znojma a definitivně umístěn v depozitáři v Rebešovicích. Odpadnou tak časově i finančně náročné přesuny jak lidí, tak materiálu mezi Brnem a Jevišovicemi.

Tento krok chceme v Rebešovicích zopakovat a to při získání prostředků na vybudování úložného systému pro fond nábytku. Přehledná „paletová“ instalace by umožnila racionální uložení fondu a navíc by vznikl esteticky působivý studijní depozitář.

b/ Několik let po sobě získal EÚ grantové prostředky z fondu MK ISO na záchranu předmětů kulturního dědictví. V r. 2008 tak pokračovalo restaurování vybraných sbírkových předmětů a to souboru ženských oděvních součástek – kabátky a zástěry – z konce 19. století, které bylo provedeno dodavatelsky. Garantem akce komunikujícím s MK a restaurátory byla L. Nováková.

3/ Časopis EÚ na seznamu recenzovaných

Kurátorka EÚ E. Večerková podnikla úspěšné kroky pro zařazení časopisu EÚ „Folia Ethnographica“ na seznam recenzovaných periodik ČR. Folia jsou tak čtvrtým uznávaným oborovým časopisem.

4/ Vybudování archivu

V závěru roku 2008 dokončil J. Obrovský, archivář MZM, rozčlenění archivního fondu EÚ a jeho uložení do kartonů dle stávajících norem archivní správy. Zároveň vypracoval jeho soupis, čímž usnadnil badatelům přístup k materiálu. V r. 2009 budou dopracovány ještě detaily (dobudování 2 regálů, přesuny v rámci kartonů- vytvoření logických celků) a archivní fond tak bude poprvé zpřístupněn.

Aktivita

Konzultace, poradenství

EÚ je již tradičním centrem poradenské služby jak pro soukromníky, tak pro orgány zejména místní samosprávy, odborných institucí a masových médií. Největší zájem je o konzultace při zhotovování krojových rekonstrukcí pro potřeby národopisných souborů (garant L. Nováková). Velký zájem o konzultace je i ze strany sběratelů, badatelů a studentů, což se odráží především v činnosti fotoarchivu (H. Beránková). V době předvánoční a velikonoční se každoročně vzedme vlna dotazů stran zvyků (původ, průběh) z řad žurnalistů. Systém elektronické pošty žádosti o vypracování příslušné pasáže přímo pracovníky EÚ velmi usnadnil a původní badatelskou práci žadatele odsunul do pozadí. Tyto požadavky mají vzestupnou tendenci a snaží se zatlačit kurátory do pozice servisu. Tyto služby jsou kurátorkami poskytovány průběžně, jak pro domácí, tak i pro zahraniční odborníky, pro diplomové a disertační práce. Kurátorky vypracovávají oponentské posudky pro grantové úkoly nebo pro odborné publikační výstupy, diplomové práce apod.

Odborné konzultace v oblasti ochrany kulturního dědictví odborným institucím i soukromým osobám poskytují rovněž konzervátoři L. Dufková a P. Polásek.

V průběhu roku se v EÚ uskutečnily **102 badatelské návštěvy!**

Prostory EÚ již několik let poskytují přístřeší pro schůzky dobrovolného sdružení Spolku přátel betlémařů, sloužící k podpoře volno časových aktivit (H. Dvořáková).

Studentské stáže

Na základě dobrých kolegiálních vztahů s Katedrou evropské etnologie a Ústavem archeologie a muzeologie při FF MU působí EÚ v roli školícího pracoviště, kde posluchači vykonávají předepsanou praxi. V r. 2008 zde praktikovalo 9 studentů, přičemž se snažíme o oboustrannou prospěšnost, aby studentům pobyt v EÚ přinesl nové poznatky a na druhé straně, abychom i my z jejich pobytu vytěžili. Vzhledem k velkému zájmu však budeme muset v následujícím roce počet praktikujících redukovat, neboť bychom nemohli garantovat kvalitní průběh (kurátory a konzervátory). K opakovanému studiu se do sbírek EÚ vracela turecká badatelka Yuksel Sahin (Středomořská universita Anatolie), která v závěru svého pobytu uspořádala pro úzký okruh zájemců o textil přednášku s projekcí (H. Beránková).

Spolupráce s dalšími odbornými institucemi

Již tradičně spolupracujeme při výběru exponátů z našich sbírek a odbornými konzultacemi na výstavních projektech jiných muzeí, event. Obcí. Nejinak tomu bylo i v roce 2008, kdy jsme se zápůjčkami podíleli na výstavách např.: „*Diva Turzanensis*“ – Diecézní muzeum Brno, „*Len, konopí, kopřiva*“ – NM Praha, „*Léta zkázy a naděje*“ – MZM Brno, na výstavě Muzea Luhačovického Zálesí v Luhačovicích nebo na projektu „*800 let městské části Brno – Tuřany*“, „*Medovém dnu*“ v Brně – Šlapanicích či na výstavě o Rudolfu Těsnohlídkovi v městské části Brno – Moravany. Rozsáhlá agenda výpůjček předmětů dokládá odbornou pomoc EÚ ostatním muzeím, přičemž vyhledávání, příprava a konzervátorské zásahy kladou nemalé nároky na kapacitu kurátorů a konzervátorů.

Pravidelně hostíme workshop konaný v rámci Mezinárodního folklórního festivalu Brno (J. Macháček)

Výměna výstav

V rámci dobrých kolegiálních vztahů jsme obohatili výstavní program Slovenského národního múzea v Bratislavě a následně pak muzea v Karlových Varech o výstavu „*Krása arabské ženy*“, na níž EÚ spolupracoval. Autorská výstava J. Macháčka „*Po stopách Eskymo Welzla*“ byla zapůjčena do muzea v Zábřehu na Moravě.

Naopak sály EÚ hostily výstavu ze Slovákckého muzea v Uh. Hradišti „*Aj to sú maléri...- Hánové*“, (autor R. Habartová, garant A. Kalinová, jejíž vernisáž byla příležitostí pro představení mikroregionu Uherskoostrozsko. Především musíme ocenit přístup představenstva obce Blatnice pod sv. Antoníčkem, kde malířská rodina Hánů působila, které považovalo pozvání za prestižní a zahájení výstavy vzalo pod svůj patronát.

Pohled do výstavy „*Aj to sú maléri...*“

Společně s Rakouským kulturním fórem v Praze jsme připravili výstavu fotografií salzburgského fotografa Kurta Kaindla „*Neznámí Evropané*“ mapujícího život vymírajících evropských menšin (garant H. Dvořáková). Výstava opatřená českoněmeckými doprovodnými texty poskytla příležitost k externí výuce posluchačů FFMU. Projekt byl zařazen do kalendária akcí „*Rakouského kulturního podzimu* v Brně“.

H. Dvořáková a K. Kaindl

Kaple EÚ poskytla půdu pro exkluzivní výstavní projekt Archeologického ústavu SAV v Nitře, který našemu publiku poprvé představil nálezy z velkomoravského hradiska v Bojně včetně zlatých plaket.

Výstavním hitem sezóny 2008 se stala výstava „*Lego – hračka i hobby*“, kterou navštívilo rekordních 25.536 osob. Největší návštěvnost zaznamenala v době konání Muzejní noci, kdy se před vraty paláce tísnily fronty lidí. S velkým zájmem se setkaly rovněž 2 burzy pro sběratele tohoto žánru. Instalace a organizace aktivit kolem této výstavy byla dílem J. Macháčka.

Hrací stůl ve výstavě LEGO....

Muzejní noc

EÚ se stal již neodmyslitelnou součástí muzejního festivalu s názvem „Muzejní noc“, jejíž návštěvnost rok od roku narůstá. Scénář programu a jeho realizace byla dílem pracovníků EÚ (J. Macháček, H. Dvořáková), kdy v programu vystoupili posluchači JAMU - divadlo Neslyším. Prázdný prostor budoucí expozice již tradičně obsadili prostorové instalace posluchačů katedry scénografie JAMU pod vedením M. Jiráskové. Přesto, že Muzejní noc byla upořádána teprve počtvrté, stihly se již vytvořit určité stereotypy. V našem případě se jedná o střídavé vystoupení cimbálové muziky a kapely jiného žánru. V r.2008 cimbálová muzika odpadla a hudební program džezové skupiny návštěvníky plně neuspokojil, neboť ti si k nám zvykli chodit na folklór.

Návštěvníci čekající před budovou o muzejní noci.

Program „Noci 08“ však vědomě vsadil na muzejní kartu, na představení práce, kterou jinak návštěvník neuvidí. Speciálně pro tuto akci proto připravily konzervátorka textilu L. Dufková spolu s kurátorkou sbírky L. Novákovou komorní výstavu textilu restaurovaného z prostředků ISO s příznačným názvem „Znovuzrozená krása“. Zájem návštěvníků o průvodní dokumentaci zachycující pracovní postupy doplněný dvěma přednáškovými bloky L. Dufkové byl více než potěšující. V návaznosti na velký ohlas této výstavy chceme proto i v roce 2009 umožnit další nahlédnutí do muzejní kuchyně v podobě předvedení restaurování ceroplastik. Magnetem „Noci 08“ však jednoznačně byla výstava „Lego“ (garant J. Macháček), na níž se před vraty Paláce šlechticů tvořily dlouhé fronty.

L. Dufková při komentované prohlídce v kapli.

Akce v kapli

Díky na sebe navazujícím výstavám v kapli odpadly až na tři výjimky oblíbené koncerty. V malých časových prolukách bylo možno realizovat 1 absolventský koncert Akademie staré hudby a dvě vystoupení Slováckého krúžku, který si u nás vyzkoušel program pro oslavu 100letého výročí založení (včetně výstavy fotografií v hale EÚ). Předvedení mečových tanců představovalo stěžejní bod koncertu (22.10.) v rámci mezinárodní konference „F. Pospíšil - neznámá osobnost české etnologie“. Uskutečnila se zde rovněž přednáška B. Petrákové z Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně doprovázená předváděním krojových kompletů z oblasti luhačovského zálesí (L. Nováková, J. Macháček).

Starosta Slovákckého krúžku V. Štěpánek

Sólo M. Hebrona

Pokus o nový přístup k propagaci

V roce 2008 jsme se pokusili z omezených prostředků rozpočtu oddělení posílit propagaci našich výstav, neboť jsme si vědomi faktu, že bez fungující PR má naše činnost velmi omezený dopad. Pro formu poutače umístěného na tramvaji projíždějící městem jsme vytipovali výstavní projekt zapůjčený Slovákckým muzeum v Uh. Hradišti „Aj to sú maléri...“ představující naivizující malbu konce 19. století. Výstava byla zařazena na letní období, kdy jsme počítali s přílivem zahraničních turistů zvědavých na poklady tradiční kultury. Tento kalkul nevyšel, návštěvnost výstavy byla i přes tento na naše poměry revoluční počín slabá.

Novinkou byla rovněž naše investice do filmové reklamy na výstavu „Neznámí Evropané“ promítané v kině Art, kam chodí náročnější klientela především z řad posluchačů vysokých škol. V této cestě chceme pokračovat i v dalších letech.

Průlomem pak bylo uveřejnění celostránkové upoutávky na výstavu „Po stopách Eskymo Welzla“ na stránkách časopisu „Žlutý“ autobusové společnosti Student agency (garant: J. Macháček).

Za svým zákazníkem / potenciálním návštěvníkem jsme vyšli i do známé obchodní pasáže Vaňkovka, když zde H. Beránková instalovala výstavu fotografií Josefa Brauna (srpen 2008).

Na bázi rozhovorů průběžně spolupracujeme s masovými médii. Dokladem jsou rozhlasové relace na stanicích ČR Brno, ČR Praha, v nichž vyvíjíme snahu o popularizaci našich aktivit.

Z instalace v OC Vaňkovka.

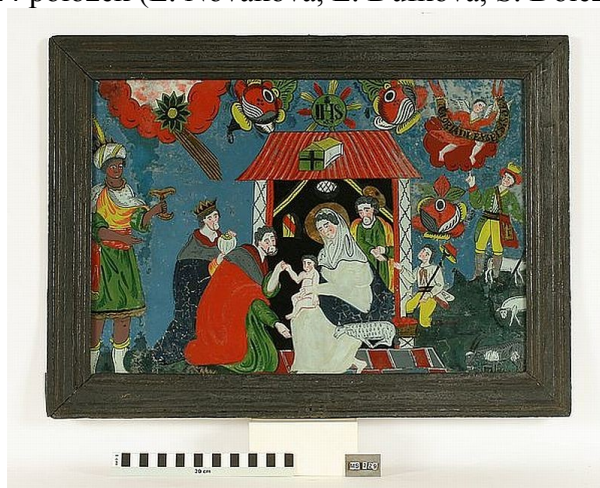
Sbírkotvorná činnost

V souladu s děním v evropské etnologii se EÚ MZM zaměřuje na každodenní kulturu a životní styl obyvatel Moravy včetně dokumentace života minorit a přesahů do příhraničí. Vzhledem k obsahu sbírky, kde převažují předměty z tzv. zlaté éry národopisu 19. století s důrazem na tradiční textil, keramiku apod. se nyní orientujeme na málo dokladovaná odvětví či období (např. 60./70. léta, vztah venkov/město).

Klasická práce se sbírkami (viz www.mzm.cz), jejich zpracovávání a ochrana tvoří základ naší práce. Nárůst sbírkového fondu oproti roku 2007 je o 2331 inventárních čísel. Podsbírka je zapsána v CES. Aktualizovaná podoba podsbírky reprezentuje MZM na stránkách MK ČR www.mzm.cz/vizualizace.ces.

Neustále se opakující činnost představuje zakládání fondu textilu, který díky své početnosti (cca 58.000 inventárních čísel) a náročné manipulaci závislé na odlišnosti jednotlivých souborů vyžaduje delší časový úsek. Hlavní práce zde leží na kurátorce sbírky (L. Nováková) a konzervátorce (L. Dufková). Významnou pomoc poskytují v rámci muzejní praxe posluchači muzeologie a etnologie FF MU. Jednotlivé soubory jsou průběžně zpracovávány v rámci evidence DEMUS (kurátoři), průběžně je vedena kniha přírůstků (H. Beránková). Opakující se činností je periodická revize částí fondů.

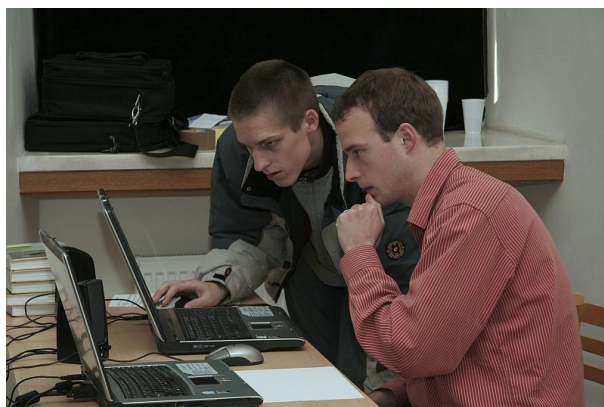
V roce 2008 byla provedena digitalizace celého fondu maleb na skle, tj. 827 položek (A. Kalinová, K. Jursa) a části fondu pokrývek hlavy, tj. 100 položek, kolekce svérázu 124 položek (L. Nováková, L. Dufková, S. Doleželová).

Ochrana sbírek

Konzervátoři (L. Dufková, V. Henčl, P. Polášek) pravidelně monitorují klimatické podmínky v depozitářích (kontrola relativní vlhkosti, teploty) a stav sbírkových předmětů. Průběžně restauroují a konzervují sbírkové předměty ze starého fondu včetně přírůstků a připravují exponáty na výstavy včetně balení před transportem. L. Dufková spolupracovala na přípravě na fotografování předmětů z okruhu folklorismu pro účely CES. P. Polášek se podílel na přípravě fondu plastik pro digitalizaci, přičemž byla provedena revize fondu a následující konzervátorské zásahy.

Díky pokračující spolupráci s VOŠR bylo v roce 2008 v rámci odborných maturitních prací restaurováno dalších 30 kusů keramiky a 2 i.č z fondu skla (A. Kalinová). Rozšiřující se soubor restaurované keramiky představuje hmatatelný zisk z odborné praxe posluchačů VOŠR (A. Kalinová, P. Polášek).

Konzervátor EÚ P. Polášek (v popředí)

Příprava pro prezentaci sbírek

Fotografka EÚ S. Doleželová (0,5 úvazek) připravuje fotografické podklady pro publikační výstupy včetně katalogů a skenování. Jejím úkolem je dokumentace akcí, vernisáží a instalací výstav pořádaných v EÚ. Zároveň zpracovává fotoarchiv oddělení a rovněž se věnuje digitalizaci v rámci Demus (nástěnné kuchařky, pokrývky hlavy).

Úkol, který se oproti původní předpokladu podařil, bylo naskenování skleněných negativů J. Šímy z fotoarchivu EÚ jako příprava na výstavu v r.2009.

Díky spolupráci s F. Suchomelem (VŠUP Praha) specializujícím se na exotickou fotografii bylo přikročeno k naskenování snímků z cestovních alb J. Wawry, uložených ve fotoarchivu EÚ. Sbíрка stojící až dosud stranou zájmu byla určena a je připravena k prezentaci formou publikace. Práci zadavatelsky provedla fotografka Mor. galerie (M. Dvořáková). Zpracování bylo možno uskutečnit s podporou z grantových prostředků F. Suchomela.

Knihovna EÚ MZM

Knihovnice EÚ J. Sixtová (0,5 úvazek) fond čítající 52.000 knihovních jednotek průběžně zpracovávána v programu KpWin. Knihovna má statut veřejně přístupné, což znamená výpůjční službu i pro odb. veřejnost především z řad posluchačů vysokých škol v Brně. Každoročně se opakuje zajišťování mezinárodní výměny, kdy časopis EÚ „Folia Ethnographica“ je na principu reciprocity rozesílán zahraničním odb. institucím. Průběžně je zajišťována obvyklá činnost v podobě vyvazování nových ročníků časopisů a poškozených vazeb ze starého fondu. Knihovna rovněž vytřídila tzv. „mrtvý fond“, tj. knihy a časopisy s malou frekvencí výpůjček, který byl z prostorových důvodů převezen do depozitářů v Rebešovicích a je přístupný na objednávku. Díky tomuto kroku jsme uvolnili prostorovou kapacitu knihovny na Kobližné.

Konzervátorka textilu L. Dufková a knihovnice J. Sixtová

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST

A/ Grantové úkoly

Institucionální grant

Vědeckovýzkumné aktivity ústavu jsou podporovány grantovými projekty („Kulturně antropologický pohled na život společnosti na Moravě v 18. - 20. století v kontextu s děním ve střední Evropě a s přihlédnutím k etnickým procesům“), jehož nositelkami jsou kurátorky H. Beránková, H. Dvořáková, A. Kalinová, J. Pechová a E. Večerková .

V r. 2008 pokračovalo řešení dílčího úkolu „Etnologické studium reality a jejího odrazu v každodenní kultuře na Moravě v období 18. - 20. st.“, na němž se podílí řešitelé: H. Beránková - Etnografická fotografie na přelomu 19. a 20. st., H. Dvořáková - Lidová religiozita a její projevy, E. Večerková - Obřadní kultura jako projev etnokulturní osobitosti obyvatel Moravy, A. Kalinová - Výtvarná kultura lidu na Moravě v období 18. - 20. století, J. Pechová – Lidová zaměstnání na Moravě, která se rovněž zaměřila na kulturu německého jazykového ostrůvku na Vyškovsku. Kurátorky H. Beránková a L. Nováková se podílely na projektu Atlas krajiny - mapa moravských krajů (výběr fotografií spolu s texty). Získané podklady uvažujeme využít pro prezentaci na webových stránkách EÚ, event. v budoucí expozici. Ostatní výstupy jsou citovány v dalším textu - viz výstavy, publikace, referáty.

B/ „Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu“

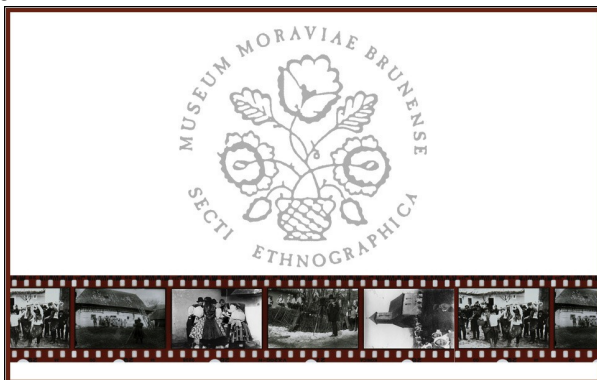
Národní ústav lidové kultury ve Strážnici v rámci vládního programu **byl pověřen** zpracováním materiálu „Identifikace a dokumentace projevů tradiční lidové kultury v České republice. Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu“, na němž se EÚ v uplynulých letech podílel vypracováním heslářů (H. Dvořáková, A. Kalinová, E. Večerková). V r. 2008 byla v rámci programu Etnografické sekce při Asociaci muzeí a galerií poskytována již praktická metodická pomoc při řešení dotazníkových výstupů.

C/

Na badatelské práci se v rámci svých oborů podílejí rovněž konzervátoři, jejichž stanoviska jsou oceňována i v jiných institucích (např. P. Polášek pro UMPRUM Praha). P. Polášek nadále spolupracuje na projektu Standard pro dokumentaci konzervátorského zásahu řešeného pod záštitou Metodického centra pro konzervaci při Technickém muzeu v Brně.

Více než zdařilou prezentací konzervátorské práce pak bylo krátkodobé vystavení 4 kusů nově restaurovaných dámských oděvních kompletů a součástí z druhé pol. 19. stol. včetně restaurátorských zpráv. Díky jim mohl návštěvník porovnat původní stav se současným, navíc krok za krokem sledovat jednotlivé fáze restaurátorských zásahů a nahlédnout tak do zákulisí muzejní práce, která jinak zůstává veřejnosti utajena (garant L. Nováková a L. Dufková).

C/ Konference

1/ Ve dnech 22.-23. října 2009 uspořádal EÚ mezinárodní konferenci „František Pospíšil- zapomenutá osobnost české etnologie“ mapující jeho odbornou činnost (F.P. byl v letech 1920-1945 kurátor a vedoucí oddělení). Díky složitému osobnostnímu vývoji byl jeho přínos pro vývoj oboru v podobě fonografických záznamů menšin (r.1910) a především pak filmových záznamů mečových tanců v rámci Evropy (r.1922-1930) zapomenut. Konference byla uspořádána ve spolupráci s AMG ČR, Národním filmovým archivem, rakouským kulturním fórem v Praze. V jejím rámci byla odb. veřejnost seznámena z restaurovanými tanečními filmovými záznamy F. Pospíšila. Konference proběhla za účasti ředitelky Odboru regionální kultury MKČR dr. Z. Malcové a starostů z obcí Skaštice u Přerova a Bolešov (SR), míst kde F.P.žil. Jeho dílo mapuje recenzovaná publikace vydaná díky podpoře Ministerstva kultury ČR a Asociace muzeí a galerií. Garant :H. Dvořáková, Organizační zajištění konference : H. Beránková, S. Doleželová, L. Dufková, A. Kalinová, J. Macháček, L. Nováková, J. Pechová, P. Polášek.

Starostové R. Novák a M. Šimák a ředitel MZM P. Šuleř

Zástupci MKČR v čele s ředitelkou Odboru regionální kultury Z. Malcovou

2/ Ve dnech 8.-10. října 2009 uspořádalo muzeum v Chebu ve spolupráci s AMG ČR, ICOM, EÚ MZM a bavorskou a saskou muzejní asociací mezinárodní konferenci „Stolečku, prostři se...“ (strava jako interetnický fenomén). Podíl EÚ spočíval v přípravě odborného programu za českou stranu a slovenskou stranu-tj. vytipování a oslovení autorů (garant: H. Dvořáková).

PREZentační činnost

A/ Autorské výstavy EÚ v rámci MZM

- 1/ „ Malované nebe“, autor: A. Kalinová, 9.12.2008- 28.2.2009
- 2/ „Znovuzrozená krása“, autor: L. Dufková, **spolupráce L. Nováková**. 14.5.-30.5.2008
- 3/ „Po stopách Eskymo Welzla, autor: J. Macháček, 16.9.2008 – 6. 12. 2008

B/ Výstavy EÚ v rámci ČR

- 1/ „Josef Braun“, autor: H. Beránková, Brno, Galerie „Vaňkovka, 7. - 31. 8. 2008
- 2/ Po stopách Eskymo Welzla, autor: J. Macháček. Muzeum Zábřeh, 17.12.2008 – 28.2. 2009

C/ Výstavy realizované ve spolupráci s EÚ a výstavy převzaté

- 1/ „ Lidé tří světadílů“ - fotografie M. Myšky, garant: H. Beránková, 8.4. -23. 8. 2008.
- 2/ „Aj to sú maléri...Lidoví malíři rodu Hánů , autor: R. Habartová, převzato ze Slov.muzea v Uh. Hradišti, garant: A. Kalinová, 24.6.-6.9. 2008
- 3/ „ Lego- hračka i hobby“, garant:J. Macháček, 12.3.- 7.6.2008
- 4/ „ Neznámí Evropané“- fotografie K. Kaindla (Salzburg), garant: H. Dvořáková, 24.9.-22.11.2008
- 5/ „Na úpatí Evropy“ – fotografie P. Baran, G. Fischer, P. Francán, garant: H. Beránková, 16. 12. 2008 - 21. 2. 2009

E/ Výstavy mimořádné a pronájmy

- 1/ Slovanské kláštery na Svaté hoře Athos“ fotografie I. Jánošík, garant: J. Macháček, 3. 12.- 30. 1. 08, kaple EÚ
- 2/ „ Bojná“, garant: J. Macháček, 30.10. 2008 – 21.2.2009

Publikační činnost

Beránková, Helena:

1/Josef Braun. Saur Allgemeines Kuenstlerlexikon. Die bildenden Kuenstler aler Zeiten und Voelker. Nachtrag, band 3. 2008, s. 197. Munchen: Saur Verlag. 2008. ISBN 978-3-598-22740-0. Heslo v mezinárodní encyklopedii.

2/František Pospíšil – fotograf. In: Hanák na Pacifiku. Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila. Brno: Moravské zemské muzeum 2008, s. 99-105. ISBN 978-80-7028-329-5. Studie v recenzované publikaci.

3/Tradiční oděv v současnosti (na příkladu jedné z jeho posledních nositelk z Uherského Ostrohu). Národopisná revue 2/2008, s. 96-102. ISSN 0862-8351. Studie v recenzovaném periodiku.

4/A Local Community and a Photographer – a Photographer and a Local Community. Experiencing Diversity and Mutuality. 10th Biennial EASA Conference, Ljubljana, Slovinsko. Book of Abstracts, s. 326. ISBN 978-961-237-247-7.

5/Fotografická zastavení: „Foto Josef Šíma, professor.“ Národopisná revue 4/2008, s. 232-233. ISSN 0862-8351. Komentář v recenzovaném periodiku.

6/Fotografická zastavení: Diapozitivy Adolfa Stödtnera. Národopisná revue 1/2008, s. 103-105. ISSN 0862-8351. Komentář v recenzovaném periodiku.

7/Fotografická zastavení: Kdesi na Balkáně... Národopisná revue 1/2008, s.36. ISSN 0862-8351. Komentář v recenzovaném periodiku.

8/Miroslav Minks a kol.: Horňácké slavnosti 1957 – 2007. Multimediální almanach. Velká nad Veličkou: Obec Velká nad Veličkou 2007. Národopisná revue 3/2008, s. 181-182. ISSN 0862-8351. Recenze v odborném tisku.

9/Photograph Heritage. Mezinárodní konference, Bratislava, 5. – 8. 11. 2007. Národopisná revue 1/2008, s 51. ISSN 0862-8351. Zpráva v odborném tisku.

10/Josef Braun – fotografie ze Slovácka. Malovaný kraj 6/2008, s. 12–13.

Dvořáková, Hana:

- 1/ Dvořáková, H.(ed.) Hanák na Pacifiku. Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila. A Man from Haná. The forgotten figure of František Pospíšil. Brno 2008, 225 s. ISBN 978-80-7028-329-5. Recenzovaná publikace. Vydáno s podporou Ministerstva kultury ČR..
- 2/ Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila. In: Dvořáková, H.(ed.) Hanák na Pacifiku. Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila. A Man from Haná. The forgotten figure of František Pospíšil. Brno 2008, s.7 –34. ISBN 978-80-7028-329-8.
- 3/ Voskové plastiky pod skleněným poklopem- pokus o definici. In: Bezdíčková, S. (ed.): Vymetáme kostlivce ze skříní. Vysoké Mýto 2007, s.4-7. ISBN 978-80-254-0756-1.
- 4/ Arabská žena v Etnografickém ústavu. In: Národopisná revue 1 2008, s.48-49. ISSN 0862-8351. Recenze v odb. tisku.
- 5/ Chute a vůně Slovenska. In: Národopisná revue 1 2008, s.49-50. ISSN 0862-8351. Recenze v odb. tisku.
- 6/ Katalog sbírky betlémů v Muzeu v Bruntále. In: Národopisná revue 3 2008, s.178. ISSN 0862-8351. Recenze v odb. tisku
- 7/ Sbírká betlémů v muzeu v Bruntále. In: Betlémy a betlémáři. Časopis českého sdružení přátel betlémů 68 2008, s.3. Příspěvek v nerecenzovaném tisku.
- 8/ Drobné příspěvky a úvodník–3ks-ve Věstníku AMG (nerecenzovaný časopis).

Kalinová, Alena:

- 1/ K situaci keramické výroby na Moravě v letech 1918-1945. In: Folia Ethnographica 42,2008, s 21-42. ISS 0862-1209 (studie v recenzovaném periodiku)
- 2/ Výzkum novokřtěnské (habánské) keramiky v Moravském zemském muzeu před rokem 1945. In: Hanák na Pacifiku. Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila. Brno, Moravské zemské muzeum 2008, s. 115-128. ISBN 978-80-7028-329-5 (kapitola monografie)

3/ J. Pajer, Studie o novokřtěncích. In: Acta Musei Moraviae, Scientiae Sociales 93, 2008, s.186-188. ISSN-0323-0570

Nováková, Lenka:

1/ Svéráz a jeho doklady ve sbírce textilu EÚ MZM. FE 42, 2008, s.163-178. ISSN 0862-1209

2/ Indiánské tkaniny z pozůstalosti F. Pospíšila ve sbírkách EÚ MZM. in: Dvořáková, H.(ed.):Hanák na Pacifiku. Brno 2008, s. 139-141. ISBN 978-80-7028-329-5

3/Lidový oděv. in: Vír v údolí Svatky. Vír 2008, s. 165-171. ISBN 978-80-254-3430

Recenze:

L.Horňáková, B. Petráková“ Jurkovičovi Luhačovice. NR XVII, 2008, s. 121

B. Petráková: Lidový kroj luhačovického Zálesí. NR. NR XVII, 2008, s. 120

Pechová, Jarmila:

1/ Výroční obyčej a zábavy v bývalém německém jazykovém ostrůvku na Vyškovsku. Vlastivědný věstník moravský LX, 2008, č. 3, s. 279 – 289. Článek v odborném časopisu. ISSN 0323-2581

2/ Ohlasy na vznik republiky v řemeslnickém a živnostenském tisku. Folia Ethnographica 42 (2008), s. 81 – 92. ISSN 0862-1209. Studie v recenzovaném periodiku.

3/ František Pospíšil a Selské oddělení zemského muzea. In: Hanák na Pacifiku. Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila. Brno 2008, s. 109 – 113. ISBN 978-80-7028-329-5. Studie v recenzované publikaci.

4/ Zaměstnání obyvatel – zemědělství, živnosti, průmysl. In: Vír v údolí Svatky. Vydala obec Vír s podporou Fondu Vysočiny, Vír 2008, s. 122 – 135. ISBN: 978-80-3430-7. Kapitola v knize.

5/ Z dějin řemesel a živností v Mikulově. Jižní Morava 2008, s. 125 – 137. ISSN 0449-0436.Článek ve sborníku.

6/ K historii forem na vánoční pečivo. Art-Antique, 12/2008, s.64-65. ISSN 1213-8398. Článek v populárně-naučném časopisu.

7/ Eva Večerková: Nábytek v národopisných sbírkách Moravského zemského muzea. Moravské zemské muzeum, Brno 2006, 146 foto, 32 s. Vlastivědný věstník moravský LX (2008), č. 3, 343-344. ISSN 0323-2581. Recenze v odborném časopisu.

8/ Peter Juriga a kolektiv: Košíkárstvo. Premeny vrbového prútia. Bratislava 2007, 255 s., 1143 foto. Národopisná revue 3/2008, 175. ISSN 0862-8351. Recenze v recenzovaném periodiku.

9/ Slowakische Drahtbinder im Mährischen Landesmuseum. Kleiner Brünner Gassenbote 1/2008, s. 23 – 26. Zpráva v tisku.

Večerková, Eva:

1/ Vánoční strom: novodobý symbol svátku v lidové tradici. Folia ethnographica, 42 (2008), s. 143-162. Studie v recenzovaném periodiku

2/ **Večerková, Eva, Frolcová, Věra:** Adventní kult Panny Marie v současné lidové tradici: prameny z Moravy. Slovenský národopis 56 (2008), s. 418-431. Studie v recenzovaném zahraničním periodiku

3/ Vánoční strom republiky. Poznámky k novodobé tradici. Národopisná revue 4/2008, s. 234-237. Článek v recenzovaném periodiku

4/ Hody s právem v Drnholci. K utváření hodové tradice v novoosídlené obci. Slovácko, 50 (2008), s. 81-90. Článek v recenzovaném periodiku

5/ Přínos Františka Pospíšila k muzejní dokumentaci lidové obyčejové tradice. In: Dvořáková, H. (ed.): Hanák na Pacifiku. Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila. Moravské zemské muzeum, Brno 2008, s.129-137. Kapitola v recenzované monografii

6/ Řehořská obchůzka v Hostákově na Třebíčsku. Vlastivědný věstník moravský, 61 (2009) s. 85-89. ISSN 0323-2581

Účast na konferencích s referátem:

Beránková, Helena

1/František Pospíšil – fotograf. Předneseno na mezinárodní konferenci: F. Pospíšil - neznámá osobnost české etnologie. F. Pospíšil - eine unbekannte Persönlichkeit der tschechischen Ethnologie. Organizátor: EÚ MZM, AMG ČR, Národní filmový archiv, Rakouské kulturní fórum v Praze. Brno 22 - 23. 10. 2008.

2/A Local Community and a Photographer – a Photographer and a Local Community. Předneseno: Experiencing Diversity and Mutuality. 10th Biennial EASA Conference, Ljubljana, Slovinsko, 26. – 29. 8. 2008.

Dvořáková, Hana

1/ František Pospíšil and the „Fêtes traditionnelles pour le Musée Basque „ at the Bayonne in April 1927.

Předneseno na konferenci: Regional Culture as reflected by Museum collection. Organizátor: Austrien Museum of Folk Life and Folk Art. Vídeň 18.4.2008.

2/ Strava a kulturní stereotypy: Pivo a víno.

Předneseno na mezinárodní konferenci:Stolečku prostři se../Tischlein deck dich auf... Organizátor: AMG ČR, ICOM, Landesstelle f. nichtstaatlichen Museen, Sächsische Landesstellef. Museen, Krajské muzeum karlovarského kraje Cheb, EÚ MZM, Cheb 8.-10.10.2008.

3/ Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila.

Předneseno na mezinárodní konferenci: F.Pospíšil- neznámá osobnost české etnologie.F. Pospíšil- eine unbekannte Persönlichkeit der tschechischen Ethnologie. Organizátor: EÚ MZM, AMG ČR, Národní filmový archiv, Rakouské kulturní fórum v Praze. Brno 22-23.10.2008.

Kalinová, Alena

1/ Die mährische Hinterglasmalerei um 1850. Předneseno na mezinárodní konferenci: 17. Hinterglas-Symposion, Sandl (Rakousko), 22.-24.5.2008 . Pořadatel: Hinterglasmuseum v Sandlu

2/ K výzkumu novokřtěnské (habánské) keramiky v Moravském zemském muzeu před rokem 1945. Předneseno na mezinárodní konferenci F.Pospíšil – neznámá osobnost české etnologie. F. Pospíšil- eine unbekannte Persönlichkeit der tschechischen Ethnologie. Organizátor: EÚ MZM, AMG ČR, Národní filmový archiv, rakouské kulturní fórum v Praze. Brno 22-23.10.2008

Nováková, Lenka

1). Dobré jídlo, dobré pití, základ všeho živobytí.

Předneseno na mezinárodní konferenci:Stolečku prostři se../Tischlein deck dich auf... Organizátor: AMG ČR, ICOM, Landesstelle f. nichtstaatlichen Museen, Sächsische Landesstellef. Museen, Krajské muzeum karlovarského kraje Cheb, EÚ MZM, Cheb 8.-10.10.2008.

2). Indiánské tkaniny z pozůstalosti Františka Pospíšila.

Předneseno na mezinárodní konferenci: F.Pospíšil- neznámá osobnost české etnologie.F. Pospíšil- eine unbekannte Persönlichkeit der tschechischen Ethnologie.
Organizátor: EÚ MZM, AMG ČR, Národní filmový archiv, rakouské kulturní fórum v Praze. Brno 22-23.10.2008.

Pechová, Jarmila

1/ František Pospíšil a Selské oddělení zemského muzea.

Předneseno na mezinárodní konferenci: F.Pospíšil- neznámá osobnost české etnologie.F. Pospíšil- eine unbekannte Persönlichkeit der tschechischen Ethnologie.
Organizátor: EÚ MZM, AMG ČR, Národní filmový archiv, Rakouské kulturní fórum v Praze. Brno 22-23.10.2008.

Ediční činnost:

Folia ethnographica, svazek 42 (2008), 140 stran; obsahuje výsledky vědeckovýzkumné práce pracovníků EÚ MZM a badatelů z jiných institucí (akademických a muzejních pracovišť v ČR a SR). Část nákladu rozeslána institucím v Evropě (=výměna publikací). Odb. redakce E. Večerková

Členství v redakčních radách

- H. Beránková – Národopisný věstník
- H. Dvořáková – Věstník AMG, Jižní Morava, Národopisná revue
- E. Večerková – Slovácko, Ethnologia Europae Centralis

Členství v Nákupních komisích

- H. Dvořáková - Regionální muzeum Mikulov, Východočeské muzeum Pardubice
- A. Kalinová - Národní muzeum Praha, MZM Brno
- L. Nováková - Muzeum města Brna
- E. Večerková - Muzeum Znojmo

Členství v ostatních komisích

- H. Beránková - Národní antropologický komitét, Komise lidového stavitelství při ČNS, prezentační rada MZM, hlavní výbor České národopisné společnosti
- H. Dvořáková - Hl.výbor Národop.společnosti
- A. Kalinová – Hl. výbor Etn. komise AMG

IX. Popularizační přednášky pro veřejnost, vystoupení v médiích:

H. Beránková

Z dějin fotografie. Univerzita 3. věku VUT Brno, 28. 1. 2008

H. Dvořáková

1/ Historie Paláce šlechticů, výchovného ústavu pro dívky. Organizátor: Městská knihovna Znojmo, 22.4.2008.

A

B A. Kalinová

1/ Malba na skle v českých zemích, EÚ MZM, pro studenty etnologie FF MU, 10.12.2008

J. Macháček

1/ Rozhovor o výstavě Po stopách Eskymo Welzla v ČRo Brno – 13. 10. 2008

L. Nováková

1/ Kroj na Znojemsku.

Organizátor: Městská knihovna Znojmo, 22.4. 2008

J. Pechová

1/ Rozhovor o výstavě Svetom, moje, svetom v ČRo Brno – 10. 1. 08

2/ Die Wischauer Sprachinsel und Medien – přednáška v rámci kulturního odpoledne. Kulturní dům Rostěnice. Organizátor: obec Rostěnice + Arbeitsgemeinschaft der Wischauer Sprachinsel, 29. 8.08

3/ Beziehungen der Wischauer Sprachinsel zu Brunn. Příspěvek na semináři v Kollbachu, Německo.

Organizátor: Arbeitsgemeinschaft der Wischauer Sprachinsel, 22. 11. 08

Studijní cesty

H. Beránková

Černá Hora – lidová kultura, kláštery, muzea, 19. – 27. 6. 2008

Slovinsko, Ljubljana – 10. konference EASA, 26. – 29. 8. 2008

H. Dvořáková

1/ Bavorsko (Deggendorf- expozice poutí, voskařská manufaktura, Bamberg, diecézní muzeum, Amberg, Heroldsbach, S.- Rosenberg - poutní místa, Abenberg - výstava „Knedlík“) studijní cesta, 4. - 8. 8. 2008

2/Mnichov, Norimberk- muzea, depozitáře (nocleh, přesuny hrazeny z programu Bayer. Hospitationsprogramm f. Fachkräfte aus europ. Museen), 2.-8.6.2008

3/Vídeň- Phonogram Archiv- studium záznamů F. Pospíšila u mor. Charvátů, 12.-13.11. 2008

3/ Berlín-účast na konferenci „Řeč věcí“ (Museum europäischen Kulturen), 19.-22.11.2008

Cesty hrazeny z prostředků IG 23 915.

A. Kalinová

- 1/ Sandl (Rakousko), mezinárodní konference 17. Hinterglas-Symposion, 22.-24.5.2008
 - 2/ Polsko - evangelické kostely na území Dolního Slezska (Świdnica, Kamienna Góra, Jelenia Góra, Jawor), 26.-27.9.2008, pořadatel NPÚ, úz.pracoviště Brno
 - 3/ Slovensko – habánské památky (Velké Leváre, Stupava, Trnava, Červený Kameň, Dechtice, Holíč), 29.-30.10.2008, pořadatel Vyšší odborná škola restaurátorská Brno, příprava programu a odborný výklad pro účastníky
- Všechny zahraniční cesty hrazeny z IG 23.945

L. Nováková

1. Itálie (Bolzano, Subiaco, Řím), muzea, galerie, antické památky, kláštery. Studijní cesta, 14. 24.8. 2008

J. Pechová

- 1/ Polsko - evangelické kostely na území Dolního Slezska (Świdnica, Kamienna Góra, Jelenia Góra, Jawor), 26.-27.9.2008, pořadatel NPÚ, úz.pracoviště Brno
Hrazeno z prostředků IZ 23 955 a z vlastních prostředků
- 2/ Budapešť – Zemědělské muzeum. Studijní cesta 10. 10. 2008.
Hrazeno z dotace na výstavu První zemědělci.
- 3/ Německo: Mnichov – studium v soukromém archívu, návštěva Bavorského národního muzea
- 4/ Kollbach – účast na semináři k tematice Vyškovského ostrůvku
20. – 24. 11. 2008. Hrazeno z prostředků IZ 23 955.

Ostatní aktivity

- 1// Administrativa, agenda EÚ (H. Beránková, H. Dvořáková, J. Macháček, J. Pechová – DKP, odbory)
- 2/ PO a BP- J. Macháček (pravidelná kontrola), H. Dvořáková (kontrola, školení)
- 3/ Řešení hardwarových, softwarových a uživatelských problémů čili krizových situací u PC v rámci EÚ (P.Polášek)
- 4/ Grafické práce na propagačních a organizačních materiálech EÚ (S. Doleželová, J. Macháček, P. Polášek)
- 5/ Komunikace s masovými médii (J. Macháček)
- 6/ Organizační zajišťování agendy kolem akcí včetně Muzejní noci a výstav EÚ (J. Macháček)
- 7/ Spolupráce se servisními firmami a Správou budov MZM (J. Macháček)
- 8/ Komerční pronájmy, prezentace (J. Macháček)
- 9/ Nárazové práce pro oddělení – všichni pracovníci EÚ
- 10/ Zajištění prevence proti škůdcům. (L. Nováková)

Návštěvnost výstav v Paláci šlechticů v roce 2008.

Název výstavy	Počet osob	Datum zahájení
Svatá hora Athos	203	v roce 2007
Drotáři	1 758	v roce 2007
Okno do dějin čes. Loutkařství	5 704	v roce 2007
LEGO – hračka i hobby	25 536	11. 3. 2008
Dokumentární portréty M. Myšky	2 000	8. 4. 2008
„Aj, to sú maléri...“	617	24. 6. 2008
Po stopách Eskymo Welzla	1 298	16. 9. 2008
Neznámí Evropané	626	23. 9. 2008
Bojná	852	30. 10. 2008
Malované nebe	496	9. 12. 2008
Na úpatí Evropy	264	16. 12. 2008
CELKEM	39 354	

Zpracovala:

Hana Dvořáková, vedoucí Etnografického ústavu MZM

PF 2009
Etnografický ústav MZM